

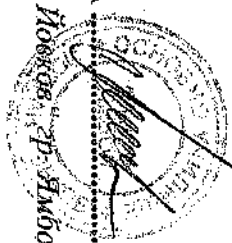

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ЙОРДАН ЙОВКОВ" – ЯМБОЛ
☒ 8600, гр. Ямбол, обл. Ямболска, ул. "Тимок" 3; ☎ 66-94-26 – директор, 6694-27 – канцелария

УТВЪРЖАВАМ:

МИМА КОНДОВА

Директор на ОУ "Й. Йовков" гр. Ямбол

ПРОГРАМА

**ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО
И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ**

за учебната 2022/2023 година

Програмата е приета на заседание на Педагогическия съвет с протокол № 7/09.09.2022г. и е утвърдена със заповед на директора №.....

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. СЪЩНОСТ

- ✓ Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
- ✓ Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.
- ✓ Екологично образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.
- ✓ Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

2. НАСОКИ

Учениците

- ✓ Да познават институциите и ценностите на демокрацията;
- ✓ Да се формират личности с позиция и способност да защитават своите права чрез различни дейности;
- ✓ Да изразяват гражданската си позиция;
- ✓ Да вземат решения за своето развитие;
- ✓ Да носят отговорност за решенията си.

3. РЕАЛИЗИРАНЕ

- ✓ чрез учебното съдържание по общообразователните учебни предмети;
- ✓ в часа на класа, екшънтелно и чрез ученическото самоуправление;
- ✓ чрез дейността на педагогически съветник и психолога;
- ✓ в заниманията по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден;
- ✓ в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие;
- ✓ чрез училищна програма „Без свободен час в училище“;
- ✓ по проект „Подкрепа за успех“.

4. АКЦЕНТИ

- ✓ здравно образование;
- ✓ превенция на зависимостите/наркомания, алкохол, тютюнопушене/;
- ✓ екологично образование и възпитание;
- ✓ патриотично възпитание;
- ✓ превенция на насилието;
- ✓ справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
- ✓ защита при бедствия и аварии;
- ✓ превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха;
- ✓ безопасност на движението.

II. ЦЕЛ

Усвояване на социални знания и умения за отстояване на правата, изпълняване на задълженията и посемане на отговорности като членове на обществото.

ПОДЦЕЛИ

1. Изграждане на култура на поведение в ученическата общност и готовност за участие в училищния живот.
2. Изграждане на здравна и екологична култура.
3. Свободен и самостоятелен избор на професионален път на развитие и реализация.
4. Изграждане на национално самочувствие и отговорност у учениците, възпитание на инициативност и подготовка за пълноценен живот.
5. Противоположение на агресивността, насилието и настиганията на секти.

III. ДЕЙНОСТИ И МЕРОПРИЯТИЯ

A) Възпитаване на дисциплинираност и гражданско поведение чрез:

1. Учебната, извънкласната и извънучилищната дейност.
2. Спазване на правилника за дейността на училището.

Срок: през учебната година
Отг.: Класни ръководители

Срок: през учебната година
Отг.: Директор, ЗДУД
Кл. ръководители

3. Спазване на правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

Срок: през учебната година

Отт.: Директор

4. Провеждане на часа на класа на базата на рамковия план за провеждане на часа на класа с участие и на учениците.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

Б) Възпитаване на национално самосъзнание и протъжжаване на националните традиции.

1. Честване на всички национални и училищни празници.

Срок: през учебната година

Отг.: Класни ръководители

Срок: през учебната година

Отг.:Кл. ръководители

Ученически съвет

2. Запознаване и спазване на задължителните символи на Р. България и българското училище (национално и училищно знаме, държавен химн, герб, език, конституция и др.)

Срок: през учебната година
Отг.: Класни ръководители

3. Изграждане на система за сътрудничество на родители, училищно настоятелство, културни институции, фирми, организации и др., имащи отношение към възпитанието на младите хора.

Срок: през учебната година
Отг.: Класни ръководители

В) Участие на децата и учениците в подходици за възрастта им демократични практики.

1. Участие в ученически съвет като форми на ученическо самоуправление.

Срок: през учебната година
Отг.: Педагогическите съветници

2. Организиране на доброволчески дейности във и извън училище.

Срок: през учебната година
Отг.: Педагогическите съветници и психолог

Г) Здравно образование и екологично възпитание на учениците

1. Провеждане на здравни беседи на учениците

Срок: през учебната година
Отг.: Класни ръководители,
Медицинско лице

2. Разглеждане на здравни теми в часа на класа - сексуална култура, наркомания, алкохолизъм, здравословен начин на живот и др.

Срок: през учебната година
Отг.: Класни ръководители

3. Мероприятия за озеленяване интериора на училището и училищните дворни площи.

Срок: месец април 2020 г.
Отг.: Класни ръководители

4. Мероприятия за почистване на училищните площи и района около училището

Срок: 22-26 април 2020 г.

5. Отбелязване на Деня на Земята.

Срок: 22.04. 2020 г.

Отг.: Класни ръководители

6. Отбелязване на международния ден за опазване на околната среда.

Срок: 06.06.2020 г.

Отг.: Класни ръководители

Г) Възпитаване в интеркултурна среда.

1. Провеждане на беседи, свързани със създаване на климат за сътрудничество на етническите и културните групи в класа в часа на класа.

Срок: през учебната година

Отг.: Класни ръководители

2. Създаване на мултикултурни общности (състави, отбори, екипи), за да се подобрият междугруповите отношения.

Срок: през учебната година

Отг.: Класни ръководители,

учители

3. Организиране на изложби, посветени на обичаите и традициите на различните етноси.

Срок: юни 2020 г.

Отг.: педагогически съветник

Д) Развиване на физическата деспособност на учениците

1. Изготвяне на учебнически спортен календар на училището.

Срок: 17.09.2020 г.

Отг.: Учители по ФВС

2. Провеждане на спортни празници и турнири.

Срок: през учебната година

Отг.: Учители по ФВС

У. КОНТРОЛ

1. Контролът по провеждането на възпитателната работа се осъществява от директора на училището и заместник-директорите по учебната дейност.
2. На контрол подлежи цялостната възпитателна дейност, съгласно настоящата програма и плана за контролната дейност на директора и заместник-директорите по учебната дейност.
3. Резултатите от изпълнението на програмата се отчитат на заседание на педагогическия съвет.

УЧ. УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ЧАСОВЕТЕ, КОИТО НЕ СЕ ВОДЯТ ОТ УЧИТЕЛИ СПЕЦИАЛИСТИ ПО ВРЕМЕ НА ЗАМЕСТВАНЕ НА ОТСЪСТВАЩИ УЧИТЕЛИ, ВЪВ ВРЪЗКА С НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА „БЕЗ СВОБОДЕН ЧАС“ МОДУЛ „БЕЗ СВОБОДЕН ЧАС В УЧИЛИЩЕ“ - УЧЕБНА 2019/2020 г.

1. Области на компетентност знания, умения и отношения съгласно приложение № 1, 2, 3, 4 към чл. 14, ал. 2, т. 1

Област на компетентност	ПРЕДУЧИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ Знания, умения и отношения В резултат на обучението ученикът	НАЧАЛЕН ЕТАП НА ОСНОВНА СТЕПЕН Знания, умения и отношения В резултат на обучението ученикът	ПРОТИМНАЦИОНАЛЕН ЕТАП НА ОСНОВНА СТЕПЕН Знания, умения и отношения В резултат на обучението ученикът
Междоличностни отношения	описва и обяснява различните роли в семейството и правата и отговорностите, свързани с тях; има положително отношение към сътрудничество с другите в съвместни дейности; умее да изразява подходящо чувствата си, да заявява своите нужди и желания, да споделя проблеми и да търси помощ	умее да различава и описва свои и чужди чувства, да описва и дава примери за това, как чувствата влияят върху поведението; разбира и описва различия между хората по отношение на пол, възраст, раса, етническа принадлежност, професия; разбира промените във взаимоотношенията с другите хора, свързани с порастането; дава примери и описва поведения на сътрудничество;	обяснява влиянието на групата, приятелите и съучениците върху личния избор и поведение; демонстрира умения за: <ul style="list-style-type: none"> • отговаряне на групов натиск и казване на "не"; • споделяне; • даване на обратна връзка; • близане и поддържане на приятелски взаимоотношения; • сътрудничество; • разбиране на чувствата и преживяванията на другите
Социална среда	има позитивно отношение към празниците в семейството като средство за съхраняване на духовната връзка между поколенията; ориентира се в символиката и ритуалността на най-популярните български празници	познава различни демократични форми на училищния живот и определя мястото си в тях	познава различни форми на ученическо самоуправление

Права на човека	описва отношение и поведение на възрастни и деца, което нарушава правата; прави самооценка на поведението си и разбира последиците от нарушаването на правилата в отношенията; описва отношение и поведение на възрастни и деца, което нарушава правата; прави самооценка на поведението си и разбира последиците от нарушаването на правилата в отношенията	познава основните права на човека и права на детето, както и основни организации и институции в тяхна ползота; свързва правата с отговорностите, като се отнася с отговорност и толерантност при отговарянето на правата си - сътрудничество и себепознание	познава избирателното право в България; дефинира основните права на детето и дава примери за документи, институции и организации, които ги гарантират; оценява различието в контекста на правата на човека
Демократично гражданство	ориентира се в различията между "гражданин на Република България" и "гражданин на град..."	разбира своята идентичност като "гражданин на Република България" и "гражданин на Европейски съюз" през споделяните граждански ценности и културни традиции	разбира съдържанието на понятието "държава"; осъзнава ролята на местните и глобалната мрежа в обществения живот
Идентичности и различия в обществото	определя националната си идентичност	разбира принципите за равенствено отношение на полетовете	познава и дава примери за етническа, религиозна и езикова принадлежност; разбира общественото значение на различните професии и техния принос за общото благополучие; осъзнава възможностите на образованието като фактор за личностно развитие; разбира необходимостта от преодоляване на негативните предразсъдъци, включително и при работа в екип
Власт, политика и демократични ценности	разпознава местните органи за ред и сигурност и има представа за тяхната дейност, свързана със опазването на правата на децата	разбира на базисно ниво необходимостта от държавни институции и дава примери за тяхната роля за развитието на децата	познава принципите за разделение на властите и за върховенството на закона и може да дава примери за тяхното следване и нарушаване
Социална политика, справедливост и солидарност	преживява конкретни актове на солидарност при решаване на групови задачи и игри; разбира необходимостта от правила при общуването с околните; може да обяснява своите поступки, като ги свързва с правила и ценности.	осмисля значението на солидарността и сътрудничеството за постигането на лично и обществено благополучие; изгражда чувство на увереност и умения за общуване	оценява значението на равенството, сигурността и толерантността в обществения живот на страната; разбира смисъла на социалната справедливост и значението ѝ за осигуряването на равнопоставеност, справедливост във и между отделните общности
Глобализация, плурализъм и толерантност			изброява негативни последици от демографския взрив; разбира опазването на околната среда като стратегия за опазването и развитието на човечеството;

			обяснява разпространението на световните болести и епидемии във връзка с икономическото развитие на отделните страни и региони
--	--	--	--

Психично здраве и личностно развитие	осъзнава собствената си ценност и уникалност и тази на другите хора; умее да открива и описва различия и прилики с другите хора	<p>умее да определи, формулира и заявява собствените желания;</p> <p>разбира, че човек може да постои по различен начин в една и съща ситуация;</p> <p>разпознава основни свои чувства и има елементарни умения за изразяването им и справяне с негативни емоции</p>	<p>описва и обяснява физическите и личностните промени, които настъпват в процеса на порастането, и промените в очакванията на околните, свързани с тях;</p> <p>описва и обяснява характерните особености на физическото и психическото развитие и емоционалните промени в пубертета и юношеството;</p> <p>развива и поддържа положителен образ за себе си;</p> <p>умее да диференцира, използва и развива своите силни страни;</p> <p>разбира и приема личностните различия;</p> <p>описва и анализира връзките между чувствата и поведението;</p> <p>използва и използва основните стъпки в процеса на вземане на решения;</p> <p>описва и обяснява различните видове професии, с които се среща в ежедневието си;</p> <p>демонстрира умения за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • позитивно мислене; • справяне със стрес и негативни емоции; • самонаблюдение и самоанализ; • вземане на решения; • поставяне и реализиране на краткосрочни и дългосрочни цели; • адекватно и пълноценно използване на собствения потенциал; • правене на избори; • търсене и оценяване на информативната, свързана с различните професии и местото им в социалния контекст; • съотнасяне на информацията, свързана с различните професии, със собствените желания, различните професии, със собствените желания,
--------------------------------------	---	--	---

			<p>склонности, възможности, нагласи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • оценяване влиянието на средата върху професионалния избор; <p>умее да отстоява собствените си потребности и желания при отчитане и толерантност към потребностите и желанията на другите;</p> <p>умее да предвижда последиците от своето поведение за себе си и за другите</p>
		<p>обяснява и категоризира различните елементи на човешкото тяло - клетки, тъкани, органи, системи - техната структура, функции и взаимовръзка;</p> <p>обяснява функционирането на и демонстрира умения и навики за предпазване от болести на различните системи на тялото:</p> <ul style="list-style-type: none"> • опорно-двигателен апарат; • дихателна система; • нервна система; • сърдечно-съдова система; • полова система; • отлежителна система; • храносмилателна система; <p>описва и обяснява промените в човешкото тяло, свързани с пубертета;</p> <p>описва и обяснява:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитието на опорно-двигателния апарат; • ролята и влиянието на физическите упражнения, различните спортове и туризма върху физическото развитие и състояние на човека; <p>демонстрира умения за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дневно, седмично, месечно, сезонно и годишно планиране на физическите дейности и упражнения; • оптимално физическо натоварване; • комплексно развиване на двигателни качества 	
Физическо развитие и неспособност	<p>назовава основни части на човешкото тяло;</p> <p>показва положително отношение към развиване на двигателни качества, сила и издръжливост</p>	<p>описва различните части на човешкото тяло и назовава различните системи на тялото;</p> <p>назовава и обяснява промените, които настъпват в човешкото тяло в процеса на порастването;</p> <p>обяснява влиянието на собственото поведение върху физическото състояние и развитие;</p> <p>обяснява как физическите упражнения укрепват костите, мускулите и органите и поддържат тонус на тялото;</p> <p>обяснява как енергията, която човек използва, се получава от храната, ако посетят енергия е повече от използваната, тялото натрупва излишното във вид на мазнини;</p> <p>дава примери как личното поведение в ежедневието влияе върху физическото развитие и благополучие;</p> <p>демонстрира и практикува основни упражнения, дейности и игри за развитие на опорно-двигателния апарат и преодоляване на обездвижването</p>	

<p>Превенция на употребата на психоактивни вещества</p>	<p>познава и назовава предмети и вещества, забранени за деца</p>	<p>описва различните видове психоактивни вещества (алкохол, цигари, лекарства, наркотици) и тяхното влияние върху здравето; обяснява влиянието на тласкащото пушене</p>	<p>описва и обяснява:</p> <ul style="list-style-type: none"> • свойствата и въздействието на различните психоактивни вещества - цигари, алкохол, лекарства и наркотици, и тяхното съчетаване, върху различните възрасти в краткосрочен и дългосрочен план; • спецификата на създаване на зависимост при различните психоактивни вещества; • нормативната/закононата база във връзка с употребата и разпространението на психоактивните вещества; <p>демонстрира умения за отказ и справяне със ситуации на предлагане на психоактивни вещества - умения за настойчивост (асертивност), за казване на "НЕ", за установяване на натиск;</p> <p>анализира последиците от употребата на психоактивни вещества в личен, семеен и социален план;</p> <p>осъзнава, че употребата или неупотребата на психоактивни вещества е въпрос на личен избор и отговорност;</p> <p>анализира причините, факторите и личните мотиви за избора по отношение на употребата или неупотребата на психоактивни вещества;</p> <p>избегва употребата на психоактивни вещества</p>
<p>Безопасност и първа помощ</p>	<p>назовава нещата (предмети, дейности, поведения), които са опасни в обкръжаващата среда; умее да търси и намира помощ, когато има нужда от нея</p>	<p>изброява и следва елементарни правила за безопасност преди, по време на и след заподлука;</p> <p>различава рисково от нерисково поведение и не предприема поведения, водещи до опасност за него и за другите;</p> <p>обяснява и демонстрира умения за оказване на първа помощ при порязвания, сдрасквания, ожугвания, изгаряния, ужишвания, навяхване, изкълчване</p>	<p>умее да различава рисково от нерисково поведение по отношение на нови дейности и отговорности, свързани с развитието и порастането;</p> <p>умее да предвижда последиците от своето и чуждото поведение по отношение на безопасността;</p> <p>демонстрира умения за отстояване на безопасно поведение и установяване на натиск;</p> <p>показва знания и умения за оказване на първа помощ при шок, силно кръвотечение, задавяне, отравяне, изгаряне, сътушване на крайник, демонстрира отговорно отношение към</p>

			<p>собствената безопасност и безопасността на другите</p> <p>описва анатомията и физиологията на мъжката и женската полова система и процесите на репродукция;</p> <p>описва промените, които настъпват в тялото в периода на юношеството, и необходимите лични хигиенни навици във връзка с тях;</p> <p>посочва методи на контрацепция и причини за тяхното използване;</p> <p>познава и описва болестите, предавани по полов път, и ХИВ/СПИН;</p> <p>приема своята сексуалност като естествена част от живота;</p> <p>демонстрира межличностни и социални умения за влизане и поддържане на партньорски взаимоотношения;</p> <p>отнася се отговорно към своето сексуално здраве и се консултира със специалисти;</p> <p>умее да анализира влиянието на средата, културата, семейството по отношение на очакванията към ролята на мъжа и жената;</p> <p>описва факторите, свързани със създаването и поддържането на дом, с планирането и поддържането на семейство;</p> <p>описва промените на взаимоотношенията и ролята в семейството, свързани с порастването на децата;</p> <p>осъзнава значението на личния избор и поведение в междуличностните отношения, така че те да не водят до риск за здравето и личната безопасност</p>
<p>Сексуално здраве и сексуално преносими инфекции</p>	<p>има положително отношение към собственото си тяло, има представа за своя пол, има елементарни представи за разликата между половете</p>	<p>описва човешкото тяло и анатомичните особености на половите системи на мъжа и жената;</p> <p>обяснява зачеването и раждането на деца;</p> <p>умее да се грижи за хигиената и здравословното състояние на своята полова система;</p> <p>разпознава, отказва и избягва поведения, свързани със сексуално насилие или злоупотреба</p>	

		<p>умее да поддържа обща хигиена на тялото, обектото, работното място и дома;</p> <p>описва стъпента и заболваността на зъбите, венците и устната кухина;</p> <p>посочва влиянието на различните храни и начина на хранене върху тях;</p> <p>умее да поддържа здравето на зъбите, венците и устната кухина;</p> <p>показва необходимостта от съчетаване на физическо и умствено натоварване, сън и почивка;</p> <p>демонстрира елементарни умения за ефективно учене;</p> <p>посочва и показва умения за хигиена на очите при писане, четене, гледане на телевизия;</p> <p>демонстрира навики за правилно стоење на чина, носене на ученичката чанта;</p> <p>описва функциониранието на слуховия анализатор и избора на изискванията за хигиената на ушите</p>	<p>показва умения за оптимално съчетаване на умствено, физическо натоварване, почивка и сън;</p> <p>демонстрира умения за използване на стратегии за ефективно учене;</p> <p>описва въздействието на шума върху нервната система;</p> <p>обяснява значението на физическата активност за физическото и психическото благополучие, тонус и самочувствие;</p> <p>демонстрира позитивно отношение и участва в активни форми на отдих</p>
<p>Лична хигиена</p>	<p>демонстрира основни хигиенни навики;</p> <p>прозвизва елементарни умения за спазване на здравословен, дневен режим, разбירה значението на хигиенните навики за здравето; познава и описва хигиенни навики за поддържане на здравето на зъбите и устната кухина</p>	<p>класифицира храните в различните хранителни групи;</p> <p>класифицира храните според техните основни хранителни съставки;</p> <p>обяснява значението на различните видове храни и техните съставки за здравето;</p> <p>създава елементарно балансирано, дневно меню; различава годните от негодните храни;</p> <p>посочва и съставя елементарни правила за здравословно хранене (по отношение на приемане и усвояване на храната, значението на сутрешната закуска и т.н.);</p> <p>осъзнава и цени значението на здравословното хранене за своето развитие</p>	<p>обяснява функциониранието на храносмилателната система;</p> <p>описва значението на различните храни и начина на хранене за здравето;</p> <p>назовава функциите и източниците на витамини и минерали;</p> <p>разграничава различните начини на хранене - вегетарианство, различно хранене и т.н.;</p> <p>разбירה и обяснява взаимосвързката на храненето с другите ежедневни дейности и значението му за здравето;</p> <p>разбירה и обяснява необходимостта от различно меню и диета за различните хора;</p> <p>разбירה и обяснява необходимостта от разнообразна храна;</p> <p>разбירה и обяснява причините, поради които храната се разваля, и правилата за съхранение на различните видове храни;</p> <p>разбירה и обяснява влиянието на начина на</p>
<p>Хранене</p>	<p>обяснява значението на храната като източник на енергия за ежедневието; функциониранието, порастването и развитието; има представа за полезни и вредни храни, създава здравословен режим на хранене</p>		

		<p>подготовка на храната върху нейните качества и връзката със здравето;</p> <p>разбира и обяснява основните принципи на здравословното хранене (правила на хранене) - приемане и усвояване на храната, режим на хранене; честота и продължителност на отделните хранения - количествено и качествено разпределение на храната в тях, време, в което се приема храната, и последователност на предлаганите кисти, поза и начин на приемане и съхраняване на храната, взаимовръзка на храненето с другите ежедневни дейности, място на храненето в дневния и седмичния цикъл;</p> <p>умее да интерпретира информацията, която се съдържа в етикетите на храните;</p> <p>усвоява и практикува основни умения за приготвяне на храна;</p> <p>разбира и цени значението на храненето за здравето и развитието в пубертета;</p> <p>прави и отговаря здравословни избори на храна; избягва нездравословни навици и традиции;</p>
--	--	--

		<p>описва основните компоненти в състава на атмосферния въздух и етапите в кръговрата на водата, като коментира значението и важността на всеки компонент (атмосфера, вода, почва) според техните основни функции в природата и значението им за живите организми и за човека;</p> <p>аргументира нуждата от опазването на чистотата на въздуха, водите и почвата и принос на всеки отделен човек;</p> <p>изброява примери за подходи за пестене на вода в семейството и в общността и ги прилага;</p> <p>коментира взаимната обвързаност на компонентите въздух, вода, почва, растения и животни;</p>	<p>изброява основни източници на замърсяване на водата, почвата и въздуха;</p> <p>описва основни заплахи за компонентите на околната среда - напр. ерозия на почвата (вследствие на изсяване на горите), промишлено и битово замърсяване на речните и морските води и на въздуха и др.;</p> <p>разграничава различните видове замърсители на въздуха и водата и влиянието им върху човешкото здраве;</p> <p>формулира практически мерки за подобряване на качеството на въздуха, водата и почвата и разработва проекти за опазване на чистотата им; свързва нивата и източниците на шум с ефекта им върху човешкото здраве;</p> <p>описва с примери съвременни подходи за</p>
--	--	--	---

Роля, почва, въздух

описва значението на водата, почвата и въздуха за живота на хората, животните и растенията

			<p>намаляване на шума в градската среда, коментира възможни промени във всекидневното поведение и навици, които могат да доведат до намаляване на замърсяването на въздуха, водите и почвите</p>
		<p>изброява различни източници и начини за производство на енергия и обяснява как те влияят върху състоянието на атмосферата и околната среда; оценява значението на пестенето на енергия за опазване на природните ресурси и формулира правила за поведение в семейството, в класа, в училището; коментира дейности от човешкото поведение, които представляват заплаха за озоновия слой, и обяснява начините за предотвратяване на разрушаването му; описва действието на ултравиолетовите лъчи върху човешкото тяло и начините за предпазване</p>	<p>класифицира енергийните източници и производства (въглища, нефт и природен газ, вода, вятър и слънце) съобразно въздействието им върху околната среда и осмисля понятието "зелена енергия"; проверява хипотези какво правят или могат да направят институциите, общностите и производителите замърсители за промяна в начина на производство и коментира стратегии за справяне с проблема в различни държави; обяснява взаимовръзката между промените в климата и природните бедствия (екстремни бури, наводнения, суша, опустиняване); аргументира значението на възможните дейности за запазване целостта на озоновия слой и на енергийния баланс в природата, като демонстрира степени на лична отговорност</p>
<p>Енергия и климат</p>	<p>има представа за естествените източници на енергия; описва познати климатични промени</p>		
<p>Биологично разнообразие</p>	<p>има представа за многообразието от растителни и животински видове; назовава основни жизнени фактори за човека, животните и растенята.</p>	<p>коментира някои от основните начини за опазване на природата - различни видове резервати, у нас и по света, разумно ползване на ресурсите, поддържане на чистотата в заобикалящата ни среда (вкл. в природни и урбанизирани територии); изразява своите чувства от срещата с природата, като използва различни художествени средства</p>	<p>изброява популярни видове, важни за обикността видове, инвазивни, застрашени и изчезнали видове растения, гъби и животни, както и условията за тяхното съществуване; класифицира и коментира причините и заплахите, водещи до намаляване на биологичното разнообразие и изчезване на определени видове; участва в дискусии върху различни заплахи, напр. браконьерство, незаконна търговия със защитени видове, индустриално селско стопанство и др. и защитава аргументирано свои позиции; анализира значението на селското стопанство, туризма, лова, местните занаяти, традиции, обичаи, местни стопански практики, гъбарство, билкарство, любов на глина (хума), минерални</p>

			води и връзката им с биологичното разнообразие; оценява значението на защитените територии и назовава категориите защитени територии - резерват, национален парк, природен парк, поддържан резерват, защитена местност и природна забележителност; разработва идеи и проекти за опазване, възстановяване и устойчиво използване на биологичните ресурси, като полготва предложения за действия за опазване на екосистемите; оценява ролята на всеки отделен човек за опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и участва в дейности за съхраняването му.
		изброява и групира основните видове замърсявания на различните компоненти на околната среда; описва определени последици за природата и за човека и обяснява причините за тяхното възникване; коментира дейностите от човека, които всъщност са източници на замърсяване; изброява и групира различните видове отпадъци според произхода им - битови, производствени, строителни, селскостопански, опасни, класифицира видовете замърсявания на основата на наблюдения и експерименти; коментира нуждата от повторно използване на материалите и разработва идеи и проекти за рециклиране; разграничава основните групи отпадъци по продължителност на разлагането им; изброява и групира продукти, съдържащи опасни вещества, и видовете химикали, използвани във всекидневното; формулира опасностите, свързани с тях; описва основните правила за съхранение и	
Потребление и отпадъци	умее да поддържа чистотата в близката среда и разбира нейното значение.	обяснява какво са отпадъци и как те са свързани с начина на живот на хората; описва и групира различните видове битови отпадъци според състава им - органични, пластмаси, хартия/картон, стъкло, метал, дърво, други (текстил, кожа, гуми); анализира влиянието на замърсяването на околната среда върху здравето на човека; изброява различни места, които хората замърсяват, обяснява как става това и формулира предложения за промяна; дава примери за опасни химични вещества и смеси, използвани в ежедневието, и посочва правилните начини за безопасна употреба, съхранение и изхвърляне; формулира правила за отговорно поведение, свързано с отпадъците, в паралелката, училището, семейството, на улицата, в градинките, в планината, на морето и др.	

			<p>работа с опасни химични вещества и смеси във всекидневното;</p> <p>прилага основни правила за действие при инциденти с опасни химични вещества и смеси</p>
Обществото и околната среда	<p>познава правилата за опазване на околната среда, описва въздействието на някои човешки дейности върху природата</p>	<p>изброява организации, занимаващи се с опазване на природата;</p> <p>инсторира различни места, които хората замърсяват, обяснява как става това и формулира предложения за промяна;</p> <p>планира и участва в съвместни дейности за опазване на природата</p>	<p>участва в обществени кампании, свързани с екологични проблеми, и оценява ролята и значението им за общността;</p> <p>познава различни източници на информация, свързана с опазването на околната среда;</p> <p>разграничава ролята на институциите и на неправителствените организации, занимаващи се с опазване на околната среда;</p> <p>коментира варианти за принос на отделния човек и начина му на живот за опазване на природата</p>

Културни идентичности	<p>усвоява знания за празници и обичаи, традиционни за различни културни общности у нас.</p>	<p>познава различни измерения на културата - родова история, бит, обичаи, традиции, фолклор, ролеви модели, ценности;</p> <p>усвоява начални знания, свързани с колективната памет, от областта на литературата, изобразителното изкуство, музиката и др.;</p> <p>разпознава културно-специфични</p>	<p>познава механизмите на функциониране на колективната памет в областите на историята, географията, литературата, изобразителното изкуство, музиката и др.;</p> <p>познава разликите между национална и етническа идентичност;</p> <p>разграничава спецификите на различните измерения на културната идентичност</p>
-----------------------	--	--	---

		характеристики на етнически общности у нас	етническо, религиозно, езиково, национално, регионално и др.
Културна осезателност	<p>формира у себе си емпатични нагласи за разбирање на чуждото поведење; осезава ценноста на взаимното обогатјување на културите, произизгачно от позитивни интеркултурни взаимодействия; отстова значимоста на културата на неговата общност</p>	<p>формира у себе си емпатични нагласи за разбирање на чуждото поведење; осезава ценноста на взаимното обогатјување на културите, произизгачно от позитивни интеркултурни взаимодействия; отстова значимоста на културата на неговата общност</p>	<p>познава дејствието на социални, културни и социално-психологически фактори, обуславјачи формирањето на стереотипи и предрасуди; развива у себе си саморефлексијни нагласи по отпашене на сопствената културна идентичност</p>
Културни различия, толерантност и конструктивни взаимодействия	<p>умения за обдување в процеса на шрова дејност в културна среда, уважава и ценя национални символи и ритуали</p>	<p>умее да идентифицира прояви на нетолерантност в отношенията между представителями на различные культурные общности; развива умения за взаимодействия с представителями на други культурные общности във формална (учебна) и неформална (свободно време - изкуство, занаети, спорт, туризъм и др.) среда; развива умения за сътрудничество в културни екшпи</p>	<p>познава значими исторически примери за проява на толерантност между представители на различни културни общности; умее да прави разлика между прояви на културна особеност, които заслужават толерантност, от такива, които не заслужават; формира и припаш умения за преодоляване на стереотипни и предрасуди в процеса на интеркултурните взаимодействия; развива и припаш умения за разрешаване на конфликти в мултикултурна среда; вклучва се с готовност в училищни и извънучилищни прояви, свързани с интеркултурните отношения (съвместно отбелязване на културно специфични празници, фолклорни фестивали и др.)</p>
Интеркултурно образование и права на човека	<p>припашва базови представи за правата на дете</p>	<p>запознат е с международни и национални нормативни документи, отнасящи се до човешките права; развива чувствителност към прояви на дискриминация</p>	<p>разграничава индивидуални и групово-степифични човешки права; умее да идентифицира случаи на нарушаване на човешки права</p>

2. Примерни теми по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование за часовете, които не се водят от учители-специалисти, по време на заместване на отсъстващ учител.

ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ	ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ
Защо хората живеят в семейства	Личната хигиена, чистота и здраве – правила, които са задължителни
Ролата на семейството за формирането на младия гражданин	Болести и как да се предпазим
Дом, уют, сигурност	Болести на мръсните ръце
Отношения в семейството	Разумно хранене
Що е род ? Родови характеристики	Какво да направим при нараняване?
Семейството, другите общности и институции	Рационално хранене Диетите – за и против
Общуване между родители и деца	Как да се храним и живеем здравословно
Заедно срещу домашното насилие	Умения за предпазване от болести на различни части на тялото.
Самовъзпитание на волята – "Играци се сам"	Ролева игра - умения за дневно, седмично, месечно, сезонно и годишно планиране на физически дейности и упражнения
Добрият гражданин	Измамните блаженства – алкохол, пияри, наркотици
Лични и граждански ценности и потребности	
Демокрация	
Какво означава да имаш право	Здравословно хранене и вредата от диетите – анорексия, булимия
Конституцията на България	Пушенето - кой се нуждае от това?
Всяко дете има право на закрила	Дрогата – изкушението, което не си струва да опитваш
Моите права и правата на другите	Алкохолът - опасност за човешкия живот и човешкото здраве
Училищна собственост	Момичета и момчета
Училищен правилник	Пубертетът и хигиена на човешкото тяло
Нашият клас- толерантност и сътрудничество	Младите хора и зависимостите
Етическа, религиозна и езикова принадлежност	Пубертет – как да подготвим децата?
Професии и длъжности	Опознай себе си
Семейни доходи и планиране на личния бюджет	Карта на сърцето
Ролата на съвременния пазар	Хигиена на половата система. Психично здраве
Войната и мирът	Проективни тестове - Измерване нивото на самопознание
България в света	Хигиена на тялото, дома, облеклото.
Демографски взрив и последици	Заболявания на венците, зъбите и устната кухина

Устойчивото развитие като стратегия за оцеляване	Хипиена на очите при писане, гледане на телевизия
Сътрудничеството между културите	Ролева игра - правилна стойка на чина.

ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ	ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ
Човешкото всекидневие – източници на замърсяване	Заедно
Видове отпадъци – битови, производствени, строителни и др.	Аз ходя на училище
Видове замърсявания на околната среда - последици	Кой съм аз?
Водата – природен ресурс и основен фактор на живот	Ние си приличаме, ние сме различни
Категории защитени територии	Различията
Екологични проблеми – природни бедствия	Проблемни училищни ситуации
Разделно събиране на отпадъци: Репиклиране	Нашият клас
Как пестим електричество?	Лесно ли е да бъдеш толерантен?
Как пестим вода?	Конфликти в мултикултурна среда
Кои са вредните газове в атмосферата?	Да приемем различия до нас, защото и ние сме различни от него.
Растенията – бели дробове на нашата планета?	Медияте и глобалната мрежа в обществения живот
Как да се прижиким за растенията в нашия дом и класна стая.	Новият наркотик Интернет – как да се спасим
Глобалните проблеми	Конфликтите – как да ги разрешаваме
Ролева игра - разкази за природата.	Не на агресията и насилието
Ролева игра - правила за отговорно поведение, свързано с отпадъците, в параклетката, училището, семейството, на улицата, в планината.	Толерантност, търпимост, уважение към другите и към себе
	Приятели и врагове – междуполово разбирателство
	Общуване с връстниците
	Моята личност и мойт свят
	Напред – разбирайки се, уважавайки се, доверявайки се

3. Обяснителни бележки

- Всяка тема от програмата може да бъде разглеждана в 2 или 3 учебни часа.
- Учителит сам ще прецени темата подходяща за съответния клас като се има предвид възрастта на учениците и техния интерес към отделен проблем.

- Обучението по учебната програма дава пълна свобода на заместващия учител да избере формите и методите на работа за подхождащата тема.
- Да няма дублиране на теми от учебната програма за един и същи клас.
- Взетата тема се нанася в дневника от заместващия учител в съответния „свободен“ за дена учебен час и се полага и подпис. Срещу учебния предмет се записва - гражданско образование или здравно образование.
- Обучението по учебната програма не предполага въписване на цифрови оценки. Оценката от участието на учениците е само качествена.